

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 29ης Φεβρουαρίου 1996*

Στην υπόθεση C-56/93,

Βασίλειο του Βελγίου, εκπροσωπούμενο από τον Jan Devadder, διευθυντή διοικήσεως στο Υπουργείο Εξωτερικών, επικουρούμενο από τον Claude A. Gonthier, δικηγόρο Βρυξελλών, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο τη Βελγική Πρεσβεία, 4, rue des Girondins,

προσφεύγον,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους Michel Nolin και Ben Smulders, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

υποστηριζομένης από το

Βασίλειο των Κάτω Χωρών, εκπροσωπούμενο από τους Jaap de Zwaan και Ton Heukels, βοηθούς νομικούς συμβούλους στο Υπουργείο Εξωτερικών, με τόπο

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την Πρεσβεία των Κάτω Χωρών, 5, rue C. M. Sproo,

παρεμβαίνον,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής σύμφωνα με το άρθρο 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΟΚ, προς τα κράτη μέλη και τους λοιπούς ενδιαφερομένους σχετικά με την εφαρμογή από μέρους των Κάτω Χωρών ενός προτιμησιακού δασμολογικού συστήματος για την παροχή φυσικού αερίου στις ολλανδικές βιομηχανίες κατασκευής αζωτούχων λιπασμάτων (ΕΕ C 344, σ. 1),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους D. A. O. Edward, πρόεδρο τμήματος, J. C. Moitinho de Almeida, C. Gulmann (εισηγητή), P. Jann και L. Sevón, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: N. Fennelly
γραμματέας: D. Louterman-Hubeau, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις αγορεύσεις των διαδίκων κατά τη συνεδρίαση της 8ης Ιουνίου 1995,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 28ης Σεπτεμβρίου 1995,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 2 Μαρτίου 1993, το Βασίλειο του Βελγίου ζήτησε, δυνάμει του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΟΚ, την ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής σύμφωνα με το άρθρο 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΟΚ, που το εν λόγω κοινοτικό όργανο απήλυθε, στις 29 Δεκεμβρίου 1992, προς τα κράτη μέλη και τους λοιπούς ενδιαφερομένους σχετικά με την εφαρμογή από μέρους των Κάτω Χώρων ενός προτιμσιακού δασμολογικού συστήματος για την παροχή φυσικού αερίου στις ολλανδικές βιομηχανίες κατασκευής αζωτούχων λιπασμάτων (ΕΕ C 348, σ. 4, στο εξής: απόφαση).

2 Στις 25 Οκτωβρίου 1993 η Επιτροπή κίνησε την προβλεπόμενη από το άρθρο 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης διαδικασία κατά του συστήματος προτιμσιακών τιμών αναφορικά με την παροχή φυσικού αερίου που εφαρμόζει, υπέρ των Ολλανδών παραγωγών αζωτούχων λιπασμάτων, η NV Nederlandse Gasunie (στο εξής: Gasunie), επιχείρηση ιδιωτικού δικαίου το 50 % των κεφαλαίων της οποίας κατέχει, αμέσως ή εμμέσως, το ολλανδικό κράτος.

3 Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας αυτής, η Gasunie τροποποίησε τη διάρθρωση τιμών της προσθέτοντας, μεταξύ άλλων, αναδρομικώς, με ισχύ από την 1η Νοεμβρίου 1983, μια νέα τιμή, γνωστή ως «τιμή F», χάριν των λίαν σημαντικών βιομηχανικών χρηστών που είναι εγκατεστημένοι στις Κάτω Χώρες, αποκλειομένων αυτών του τομέα της ενέργειας, και πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις σχετικές με την ποσότητα του καταναλισκόμενου αερίου, τον εμφανιζόμενο παράγοντα επιβαρύνσεως, την αποδοχή ενδεχόμενης διακοπής της παροχής καθώς και της παροχής αερίου με διαφορετική θερμοκρατική ισχύ. Στην πράξη, η

τιμή F επρόκειτο να ευνοήσει, κατ' ουσίαν, τους Ολλανδούς παραγωγούς αμμωνίας προοριζομένης για την παρασκευή αζωτούχων λιπασμάτων. Η εν λόγω τιμή ήταν αντίστοιχη προς την τιμή που ίσχυε για τους σημαντικούς βιομηχανικούς πελάτες μειωμένη με μια κυμαινόμενη έκπτωση της οποίας το μέγιστο ποσό έφθανε τα 5 cents/m³.

- 4 Στις 17 Απριλίου 1984 η Επιτροπή αποφάσισε να τερματίσει τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης, και τούτο για τον λόγο ότι η τιμή F δεν ενείχε κανένα στοιχείο κρατικής ενισχύσεως. Το εν λόγω κοινοτικό όργανο εκτίμησε, μεταξύ άλλων, ότι η Gasunie πραγματοποιούσε σημαντικές οικονομίες παροχής, και τούτο λόγω της σημασίας του παράγοντα επιβαρύνσεως καθώς και των όρων παροχής που προσφέρονταν από τους σημαντικούς βιομηχανικούς χρήστες και, ειδικότερα, από τους παραγωγούς αζωτούχων λιπασμάτων.
- 5 Κατόπιν προσφυγής ασκηθείσας από Γάλλους παραγωγούς αμμωνίας, το Δικαστήριο με την απόφασή του της 12ης Ιουλίου 1990, C-169/84, DdF Chimie AZF κατά Επιτροπής (Συλλογή 1990, σ. I-3083), ακύρωσε αυτή την απόφαση της Επιτροπής. Η απόφαση του Δικαστηρίου στηρίχθηκε σε έκθεση πραγματογνωμοσύνης, που είχε ζητηθεί από το Δικαστήριο, από την οποία προέκυπτε ότι οι οικονομίες που είχε πραγματοποιήσει η Gasunie κατά την παροχή φυσικού αερίου στην τιμή F υπολογιζόταν το πολύ σε 0,55 cent/m³ για παράγοντες που είχαν εκτιμηθεί από την Επιτροπή το πολύ σε 5 cents/m³ και ότι οι μειωμένες τιμές που είχαν οριστεί στους πελάτες που ετύγχαναν της τιμής F έπρεπε, όπως είναι επόμενο, να οφείλονται σε άλλες θεωρήσεις. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο εξ αυτού συμπέρανε ότι η Επιτροπή είχε υποπέσει, κατά την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών, σε πρόδηλη πλάνη.
- 6 Ύστερα από νέα εξέταση του συμβατού της τιμής F με τα άρθρα 92 και 93 της Συνθήκης στην οποία προέβη τότε η Επιτροπή, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η τιμή αυτή μπορούσε να δικαιολογηθεί από εμπορικούς λόγους, ότι δεν είχε ευνοήσει τους Ολλανδούς παραγωγούς αμμωνίας σε σχέση με τους παραγωγούς των άλλων κρατών μελών και ότι το ολλανδικό δημόσιο δεν είχε ασκήσει,

όσον αφορά τον καθορισμό των τιμών, επιρροή μεγαλύτερη από αυτήν του συνήθους μετόχου, και τούτο κατά το μέτρο που δεν είχε υποστεί απώλεια εισοδήματος. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή εκτίμησε ότι η τιμή αυτή ήταν συμβατή με την κοινή αγορά και αποφάσισε να τερματίσει τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης.

7 Κατά της αποφάσεως αυτής περί του τερματισμού της διαδικασίας, το Βασίλειο του Βελγίου άσκησε την υπό κρίση προσφυγή. Προς στήριξη της προσφυγής του, προβάλλει τρεις λόγους ακυρώσεως, αντλούμενους, αντιστοίχως, από πρόδηλη πλάνη κατά την εκτίμηση των γεγονότων, από εσφαλμένη ερμηνεία του άρθρου 92 της Συνθήκης και από ανεπαρκή αιτιολογία.

8 Όπως προκύπτει από τη δικογραφία, η Gasunie έχει εισαγάγει ένα νέο σύστημα τιμών, οπότε η τιμή F έχει παύσει πλέον, από τις 31 Δεκεμβρίου 1991, να χρησιμοποιείται.

Όσον αφορά τον λόγο που αντλείται από πρόδηλη πλάνη κατά την εκτίμηση των γεγονότων

9 Με αυτόν τον λόγο ακυρώσεως το Βασίλειο του Βελγίου αμφισβητεί τα δύο συμπεράσματα της Επιτροπής σύμφωνα με τα οποία, αφενός, η τιμή F δικαιολογούνταν από εμπορικούς λόγους και, αφετέρου, η τιμή αυτή δεν ευνόησε τους Ολλανδούς παραγωγούς αμμωνίας σε σχέση με τους ίδιους παραγωγούς των άλλων κρατών μελών.

Επί του συμπεράσματος της Επιτροπής κατά το οποίο η τιμή F δικαιολογούνταν από εμπορικούς λόγους

10 Επιβάλλεται, προκαταρκτικώς, να υπομνησθεί ότι από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η εφαρμογή, από κράτος μέλος ή από μονάδα που αυτό επηρεάζει, μιας τιμής που έχει ορισθεί σε ύψος χαμηλότερο αυτού που θα είχε κανονικώς επιλεγεί είναι δυνατό να χαρακτηριστεί ως ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Σε μια τέτοια κατάσταση,

το κράτος ή η μονάδα δεν ενεργεί όπως ο συνήθης επιχειρηματίας, αλλά χρησιμοποιεί την προτιμησιακή τιμή προκειμένου να παράσχει σε ορισμένες επιχειρήσεις χρηματικό όφελος παραιτούμενο από το κέρδος που θα μπορούσε κανονικά να έχει πραγματοποιήσει. Αντιθέτως, δεν αποτελεί μέτρο ενισχύσεως μια προτιμησιακή τιμή η οποία, στο πλαίσιο της οικείας αγοράς, δικαιολογείται αντικειμενικώς από οικονομικούς λόγους, όπως η ανάγκη αντιμετώπισης του ανταγωνισμού που υφίσταται στην αγορά αυτή (βλ., υπό την έννοια αυτή, την απόφαση της 2ας Φεβρουαρίου 1988, 67/85, 68/85 και 70/85, Van der Kooy κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 219, σκέψεις 28 έως 30).

- 11 Δεδομένου ότι εδώ πρόκειται για μια περίπλοκη οικονομική εκτίμηση, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, ο δικαστικός έλεγχος μιας πράξεως της Επιτροπής που συνεπάγεται τέτοια εκτίμηση πρέπει να περιορίζεται στον έλεγχο περί του αν τηρήθηκαν οι κανόνες διαδικασίας και αιτιολογήσεως, αν τα πραγματικά περιστατικά που ελήφθησαν υπόψη για την αμφισβητούμενη επιλογή ήσαν ακριβή, περί του αν υφίσταται προδήλη πλάνη κατά την εκτίμηση των περιστατικών αυτών ή κατάχρηση εξουσίας (βλ., μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 29ης Οκτωβρίου 1980, 138/79, Roquette κατά Συμβουλίου, Συλλογή τόμος 1980/III, σ. 313, σκέψη 25· της 17ης Νοεμβρίου 1987, 142/84 και 156/84, BAT και Reynolds κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 4487, σκέψη 62· της 10 Μαρτίου 1992, C-174/87, Ricoh κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1992, σ. I-1335, σκέψη 68, και της 15ης Ιουνίου 1993, C-225/91, Matra κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-3203, σκέψη 25).
- 12 Η Επιτροπή, υποστηριζόμενη από το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, ισχυρίζεται ότι η τιμή F δικαιολογούνταν από την ανάγκη που είχε η Gasunie να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό που ησκέιτο στην αγορά αμμωνίας από τις εισαγωγές αμμωνίας από τρίτες χώρες.
- 13 Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι το φυσικό αέριο αποτελεί την κύρια πρώτη ύλη για την παραγωγή αμμωνίας και αντιπροσωπεύει το 75 % περίπου του συνολικού της κόστους. Όσο για την αμμωνία, αυτή αποτελεί το βασικό προϊόν για την παρασκευή των αζωτούχων λιπασμάτων και αντιπροσωπεύει το 60 % περίπου του συνολικού της κόστους. Οι Ολλανδοί παραγωγοί αζωτούχων λιπασμάτων παράγουν γενικώς οι ίδιοι την αμμωνία που χρειάζονται και καταναλώνουν ετησίως 30 % περίπου του φυσικού αερίου που παρέχει η Gasunie στην ολλανδική βιομηχανία. Ωστόσο, σε περίπτωση που η τιμή του φυσικού αερίου που χρησιμοποιείται για την παραγωγή αμμωνίας είναι εξαιρετικά υψηλή, οι παραγωγοί λιπασμάτων μάλλον προτιμούν να την αγοράζουν αλλαχού παρά να την παράγουν οι ίδιοι.

- 14 Σύμφωνα με την Επιτροπή και το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, κατά τη δεκαετία του 1980, η κατάσταση της βιομηχανίας αμμωνίας εντός της Κοινότητας ήταν τέτοια ώστε, αν η Gasunie δεν είχε ορίσει ειδικές τιμές για τους Ολλανδούς παραγωγούς αζωτούχων λιπασμάτων, η εν λόγω επιχείρηση θα κινδύνευε να απολέσει αυτή τη σημαντική αγορά. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η Επιτροπή και το Βασίλειο των Κάτω Χωρών εκτιμούν ότι από κανένα στοιχείο δεν μπορεί να συναχθεί ότι η Gasunie, παρέχοντας στους Ολλανδούς παραγωγούς αζωτούχων λιπασμάτων φυσικό αέριο στην τιμή F, ενήργησε διαφορετικά απ' ό,τι θα ενεργούσε μια ιδιωτική επιχείρηση υπό τις συνήθεις συνθήκες αγοράς.
- 15 Το Βασίλειο του Βελγίου υποστηρίζει ότι η τιμή F δεν δικαιολογούνταν από εμπορικούς λόγους, αλλά εφαρμόστηκε για πολιτικούς λόγους, προκειμένου να παρασχεθεί κάποιο πλεονέκτημα στους Ολλανδούς παραγωγούς αμμωνίας. Συναφώς, το εν λόγω βασίλειο αμφισβητεί, ως προς αρκετά σημεία, την αιτιολογία της επίδικης αποφάσεως.
- 16 Μολονότι παραδέχεται ότι η τιμή F δεν ήταν μυστική και ότι αποτελούσε την κατευθυντήρια τιμή του φυσικού αερίου που παρείχετο στους παραγωγούς αμμωνίας στη βορειοδυτική ηπειρωτική Ευρώπη, το Βασίλειο του Βελγίου διατείνεται, πρώτον, ότι, δεδομένου ότι η τιμή αυτή δεν είχε δημοσιοποιηθεί — και τούτο αντίθετα προς ό,τι συνέβαινε με τις άλλες τιμές της Gasunie — η τιμή αυτή δεν ήταν φανερή.
- 17 Το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί. Εν προκειμένω, αρκεί η αναφορά, όπως έπραξε η Επιτροπή, στη σκέψη 15 της προπαρατεθείσας αποφάσεως CdF Chimie AZF κατά Επιτροπής, όπου διαπιστώθηκε ότι η τιμή F ήταν μια φανερή τιμή της οποίας οι προϋποθέσεις χορηγήσεως ήταν δημοσίως γνωστές και απολύτως διαφανείς.
- 18 Το Βασίλειο του Βελγίου υποστηρίζει, δεύτερον, ότι ο ισχυρισμός της Επιτροπής ότι η Gasunie πραγματοποιούσε πάντοτε κέρδη, καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου ισχύος της τιμής F (βλ. 16η αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως της Επιτροπής), δεν μπορεί να δικαιολογήσει το γεγονός ότι η τιμή αυτή αποτελούσε τρέχουσα εμπορική πρακτική καθόσον οικονομικώς δικαιολογίσιμη. Συναφώς παραπέμπει στο γεγονός ότι τα ετήσια κέρδη της Gasunie έχουν κατ' αποκοπήν προσδιορισθεί στα 80 εκατομμύρια ολλανδικών φιορινίων (HFL)

δυνάμει συμφωνίας μεταξύ των μετόχων της Gasunie και των Ολλανδών παραγωγών φυσικού αερίου. Η Gasunie προμηθεύεται αέριο από τη Nederlandse Aardolie Maatschappij (στο εξής: NAM), σύμπραξη (consortium) μεταξύ, κυρίως, των εταιριών Schell και Esso. Η NAM εκμεταλλεύεται τα κοιτάσματα του ολλανδικού φυσικού αερίου για λογαριασμό της ενώσεως Groningen, της οποίας κατέχει το 60 % των μεριδίων, ενώ το ολλανδικό Δημόσιο κατέχει το 40 %. Το τελευταίο εισπράττει το 80 % περίπου των προερχομένων από τις πωλήσεις φυσικού αερίου κερδών. Σύμφωνα με τον μηχανισμό καθορισμού τιμών, γνωστόν ως netback, η Gasunie αγοράζει φυσικό αέριο από τη NAM σε τιμή αντίστοιχη προς αυτή της τελικής πώλησεως στις διάφορες αγορές, αφού αφαιρεθούν το κόστος μεταφοράς και τα λοιπά έξοδα καθώς και το κατ' αποκοπήν ετήσιο κέρδος της. Επομένως, η Gasunie αποτελεί απλώς ένα κέντρο τήρησης στοιχείων κόστους και δεν φέρει κανένα κίνδυνο, δοθέντος ότι τα έξοδα και τα κέρδη της είναι εξασφαλισμένα ασχέτως της τιμής που χρεώνεται στους πελάτες της.

- 19 Η Επιτροπή, υποστηριζόμενη από το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, ισχυρίζεται ότι τα ετήσια κέρδη των 80 εκατομμυρίων HFL αντιπροσωπεύουν το μέγιστο ποσό που η Gasunie μπορεί να διατηρήσει, ενώ παν το επιπλέον καταβάλλεται στη NAM. Πράγματι, τα πραγματικά κέρδη της κατά τη διάρκεια της περιόδου εφαρμογής της τιμής F υπήρξαν σαφώς υψηλότερα, και σ' αυτά ακριβώς τα πραγματικά κέρδη αναφέρθηκε η Επιτροπή με την απόφασή της.
- 20 Όπως παρατήρησε το Βασίλειο του Βελγίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, τα πραγματικά κέρδη στα οποία αναφέρεται η Επιτροπή αποτελούν, στην πραγματικότητα, τα κέρδη των προμηθευτών της Gasunie, οπότε η απόφαση της Επιτροπής στερείται πράγματι σαφήνειας και ακριβείας επί του σημείου αυτού. Ωστόσο, δεν είναι δυνατό να συναχθεί εξ αυτού συμπέρασμα ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε προόδηλη πλάνη κατά την εκτίμηση των γεγονότων. Όπως επισήμανε το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, ο ισχυρισμός της Επιτροπής σκοπό είχε να καταδείξει ότι η εφαρμογή της τιμής F αποτελούσε μια τρέχουσα και οικονομικώς δικαιολογημένη εμπορική πρακτική. Από την άποψη αυτή, το ζήτημα αν τελικώς τα κέρδη πραγματοποιήθηκαν μάλλον από την ένωση Groningen παρά από την Gasunie στερείται αποφασιστικής σημασίας. Επομένως, το επιχείρημα του Βασιλείου του Βελγίου πρέπει να απορριφθεί.
- 21 Τρίτον, το Βασίλειο του Βελγίου αμφισβητεί τη θέση της Επιτροπής ότι οι κυμαινόμενες και οι πάγιες δαπάνες της Gasunie βρισκόνταν σε επίπεδο το οποίο ήταν σαφώς χαμηλότερο αυτού της τιμής F, οπότε, η εν λόγω εταιρεία

μπορούσε να αυξήσει το καθαρό της εισόδημα με την πραγματοποίηση πωλήσεων στην τιμή αυτή εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα τη διατήρηση μιας σημαντικής πελατείας την οποία θα κινδύνευε να χάσει αν δεν εφάρμοζε την εν λόγω τιμή (βλ. 17η αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως της Επιτροπής). Κατά το εν λόγω βασίλειο, ο ισχυρισμός αυτός αντικρούεται από τις ετήσιες εκθέσεις της Gasunie για το 1990 και 1991, από τις οποίες προκύπτει ότι η μέση τιμή αγοράς του φυσικού αερίου της Gasunie ήταν υψηλότερη της τιμής F.

22 Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί ότι το γεγονός, το οποίο άλλωστε έχει επιβεβαιωθεί από την Επιτροπή και το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, ότι η μέση τιμή αγοράς ήταν υψηλότερη της τιμής F ουδόλως αποδυναμώνει την άποψη της Επιτροπής. Πράγματι, αρκεί η διαπίστωση ότι η μέση τιμή αγοράς της Gasunie σύγκριται από διάφορες τελικές τιμές πώλησεως στις διάφορες αγορές, αφού εκπέσουν οι δαπάνες της και τα κέρδη της. Κατά συνέπεια, στοιχεία σχετικά με τη μέση τιμή αγοράς δεν μπορούν να αποτελέσουν επαρκή βάση για την κατάρριψη του ισχυρισμού της Επιτροπής σχετικά με τις κυμαινόμενες και τις πάγιες δαπάνες της Gasunie. Επομένως, και το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί.

23 Τέταρτον, το Βασίλειο του Βελγίου ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να δικαιολογήσει την ανάγκη που είχε η Gasunie να κρατήσει την πελατεία της των Ολλανδών παραγωγών αζωτούχων λιπασμάτων από το γεγονός ότι, το 1982, η εν λόγω επιχείρηση είχε απολέσει σημαντικό μερίδιο της γαλλικής αγοράς (βλ. 24η αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως της Επιτροπής). Στην πραγματικότητα, η απώλεια αυτή υπήρξε συνέπεια της πολιτικής της ίδιας της Gasunie, δοθέντος ότι οι Κάτω Χώρες είχαν αποφασίσει κατά τη δεκαετία του 1970, προκειμένου να αντιμετωπίσουν την πρώτη πετρελαϊκή κρίση του 1973-1974, να μειώσουν την ποσότητα φυσικού αερίου που προοριζόταν για εξαγωγή.

24 Όπως ορθώς υποστήριξαν η Επιτροπή και το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, το Βασίλειο του Βελγίου δεν απέδειξε την ύπαρξη αιτιώδους συναφείας μεταξύ της αποφάσεως που ελήφθη το 1974 και του γεγονότος ότι, το 1982, η Gasunie είχε απολέσει ένα μερίδιο της γαλλικής αγοράς. Επομένως, το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί.

25 Το Βασίλειο του Βελγίου αμφισβητεί, πέμπτον, τον ακόλουθο ισχυρισμό της Επιτροπής «(...) Εάν η τιμή του αερίου του οποίου χρησιμοποιεί για την κατασκευή της αμμωνίας την οποία χρειάζεται είναι πολύ υψηλή, θα επιλέξει να

αγοράσει την αμμωνία αυτή, εάν μπορεί, από άλλες πηγές και με χαμηλότερο κόστος απ' ό,τι αν την παρήγε ο ίδιος (η κατάσταση στο Βέλγιο, π.χ., το 1983) (...)» (21η αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως της Επιτροπής). Προς τούτο, επισημαίνει ότι οι Βέλγοι παραγωγοί αζωτούχων λιπασμάτων εισάγουν κατ' έτος αμμωνία προκειμένου να καλυφθεί το έλλειμμα μεταξύ παραγωγής και καταναλώσεως και ότι δεν αναφέρεται ούτε ότι οι εισαγωγές του 1983 είχαν άλλη αιτία ούτε ότι το επίπεδο παραγωγής ήταν αφύσικα χαμηλό.

- 26 Σχετικά με τις εισαγωγές στο Βέλγιο αμμωνίας μεταξύ του 1980 και του 1991, η Επιτροπή προσκόμισε στοιχεία από τα οποία καταδεικνύεται σημαντική μείωση της παραγωγής βελγικής αμμωνίας. Κατ' αυτόν τον τρόπο, το καλυπτόμενο από τις εισαγωγές μερίδιο των βελγικών αναγκών σε αμμωνία αυξήθηκε από 38 % το 1982 στο 51 % το 1983 και στη συνέχεια, κατά τις αρχές της δεκαετίας του 1990, άνω του 70 %. Αυτά τα αριθμητικά στοιχεία, τα οποία δεν αμφισβητήθηκαν από το Βασίλειο του Βελγίου, καταδεικνύουν ότι ήταν λογικό να παραπέμψει η Επιτροπή στο παράδειγμα του Βελγίου προκειμένου να υποστηρίξει τη θέση της σχετικά με τις αντιδράσεις των παραγωγών αζωτούχων λιπασμάτων έναντι της σχετικώς υψηλής τιμής του φυσικού αερίου. Επομένως, και το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί.
- 27 Έκτον, το Βασίλειο του Βελγίου φρονεί ότι η Επιτροπή αναφέρεται σε μη συγκρίσιμες αγορές όταν ισχυρίζεται ότι, από το 1981 έως το 1991, οι τιμές για την παροχή φυσικού αερίου, καταχωρηθείσες ή εκτιμώμενες, για τους παραγωγούς αμμωνίας στις Ηνωμένες Πολιτείες, τη Βενεζουέλα, το Τρινιντάντ και το Τομπάγκο, καθώς και στη Μέση Ανατολή βρίσκονταν σε επίπεδα σαφώς χαμηλότερα από τις ολλανδικές τιμές (βλ. 22η αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως της Επιτροπής). Σύμφωνα με το εν λόγω βασίλειο, οι χαμηλές τιμές που ισχύουν στις χώρες αυτές αντιπροσωπεύουν την πραγματική αξία του φυσικού αερίου στις αντίστοιχες αγορές τους, ενώ η τιμή F ήταν κατώτερη της αξίας του φυσικού αερίου στην ευρωπαϊκή αγορά. Προς τούτο προσκόμισε αριθμητικά στοιχεία από τα οποία καταφαίνεται ότι η τιμή F ήταν χαμηλότερη της τιμής που είχε ορισθεί σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες όσον αφορά την αγορά της διακοπτομένης παροχής των σημαντικών βιομηχανικών καταναλωτών που διέθεταν καυστήρες πετρελαίου.
- 28 Επιπλέον, σύμφωνα με το Βασίλειο του Βελγίου, σε αντίθεση με την τελευταία αυτή αγορά, οι ενδεχόμενες διακοπές παροχής στην αγορά αμμωνίας προσκρούουν σε τεχνικής και εμπορικής φύσεως εμπόδια που είναι δυσχερές να

ξεπεραστούν, εφόσον οι παραγωγοί αμμωνίας δεν διαθέτουν άλλη υποκατάστατη πρώτη ύλη. Δεδομένου ότι οι παροχές αυτές πρέπει να είναι τακτικές και συνεχείς, το φυσικό αέριο έχει μεγαλύτερη κατ' ουσίαν αξία για τους παραγωγούς αμμωνίας απ' ό,τι για τους παραγωγούς άλλων βιομηχανικών κλάδων.

29 Τα επιχειρήματα αυτά πρέπει να απορριφθούν. Καταρχάς, ορθώς η Επιτροπή παρατηρεί ότι δεν επιδίωξε να συγκρίνει τις προπαρατεθείσες αγορές τρίτων χωρών με αυτήν της Κοινότητας, αλλ' απλώς περιορίστηκε στο να αποδείξει ότι οι παραγωγοί αμμωνίας των τρίτων αυτών χωρών ανταγωνίζονταν πράγματι και σε σημαντικό βαθμό τους εγκατεστημένους στην Κοινότητα παραγωγούς αμμωνίας.

30 Περαιτέρω, διαπιστώνεται ότι ο ισχυρισμός του Βασιλείου του Βελγίου, ότι η τιμή F ήταν χαμηλότερη της αξίας του φυσικού αερίου στην κοινοτική αγορά, είναι άνευ σημασίας, και τούτο ενόψει του συστήματος διαμορφώσεως των τιμών του φυσικού αερίου. Δεδομένου ότι η αξία του φυσικού αερίου προσδιορίζεται από την αγορά για την οποία αυτό προορίζεται — δηλαδή, εν προκειμένω, για τους παραγωγούς αμμωνίας — η σχέση μεταξύ της τιμής F και της τιμής του φυσικού αερίου που προορίζεται για την αγορά των σημαντικών βιομηχανικών πελατών που διαθέτουν μικτογενείς καυστήρες ουδεμιά ασκεί επιρροή όσον αφορά την τοποθέτηση επί του ζητήματος αν η Επιτροπή μπορούσε κατ' αυτόν τον τρόπο να αιτιολογήσει την απόφασή της. Πράγματι, το αποφασιστικό πρόβλημα είναι αν οι συνθήκες ανταγωνισμού της αγοράς ήταν τέτοιες ώστε να δικαιολογείται η εκ μέρους της Gasunie χορήγηση στους Ολλανδούς παραγωγούς αμμωνίας τιμής χαμηλότερης αυτής που ίσχυε σε άλλους βιομηχανικούς κλάδους. Ωστόσο, το πρόβλημα αυτό θα εξετασθεί κατωτέρω.

31 Δεν ασκεί, επίσης, οποιαδήποτε επιρροή το επιχείρημα του Βασιλείου του Βελγίου που αντλείται από την πραγματική αδυναμία διακοπής παροχής αερίου στους παραγωγούς αμμωνίας και από την επιρροή που το γεγονός αυτό ασκεί στην αξία του προοριζομένου για την αγορά αυτή αερίου. Έστω κι αν υποθεθεί ότι το επιχείρημα αυτό είναι βάσιμο, ουδόλως κλονίζει το συμπέρασμα της Επιτροπής σύμφωνα με το οποίο, αν η τιμή του αερίου είναι εξαιρετικά υψηλή σε σχέση με την τιμή της εισαγομένης αμμωνίας, οι παραγωγοί αζωτούχων λιπασμάτων θα προτιμήσουν να παύσουν να παράγουν οι ίδιοι αμμωνία.

- 32 Έβδομον, το Βασίλειο του Βελγίου αμφισβητεί τη θέση της Επιτροπής ότι η εξαγωγή αερίου, και ιδίως προς το Βέλγιο, τη Γερμανία και τη Γαλλία, ήταν, από άποψη τιμής καθώς και ανάγκης πραγματοποιήσεως νέων επενδύσεων, λιγότερο συμφέρουσα (βλ. 24η αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως της Επιτροπής). Το εν λόγω βασίλειο ισχυρίζεται ότι οι τιμές εξαγωγής ήταν υψηλότερες απ' ό,τι η τιμή F, ότι η υφιστάμενη υποδομή επέτρεπε την αύξηση του όγκου των εξαγωγών χωρίς νέες επενδύσεις και ότι υφίστατο επαρκής ζήτηση στις εξαγωγικές αγορές ώστε να αντισταθμίζεται η μείωση των πωλήσεων στους Ολλανδούς παραγωγούς αζωτούχων λιπασμάτων. Πράγματι, σύμφωνα με το Βασίλειο του Βελγίου, η μείωση αυτή ήταν, προφανώς, προοδευτική, και τούτο ενόψει των σημαντικών επενδύσεων που είχαν γίνει από τους παραγωγούς αζωτούχων λιπασμάτων στις Κάτω Χώρες.
- 33 Το Βασίλειο του Βελγίου προσθέτει ότι το Βασίλειο των Κάτω Χωρών είχε επίσης τη δυνατότητα να αποφασίσει τον περιορισμό της παραγωγής ολλανδικού φυσικού αερίου κατά τρόπο ώστε να καθυστερήσει η εξάντληση των κοιτασμάτων του φυσικού αερίου.
- 34 Η Επιτροπή και το Βασίλειο των Κάτω Χωρών υποστηρίζουν ότι η Gasunie, χωρίς την εφαρμογή της τιμής F, θα έχανε ευθύς αμέσως μια σημαντική αγορά χωρίς να μπορεί να την αντικαταστήσει από εξαγωγικές αγορές. Οι συμβάσεις για εξαγωγή φυσικού αερίου συνάπτονται σε μακροπρόθεσμη βάση στο πλαίσιο της μέριμνας εξασφαλίσεως του εφοδιασμού και, για τον λόγο αυτό, ήταν αδύνατο στην Gasunie να αντικαταστήσει, εντός βραχέος χρονικού διαστήματος, τις πωλήσεις της στους Ολλανδούς παραγωγούς αμμωνίας από εξαγωγές. Πράγματι, οι πωλήσεις της Gasunie στους Ολλανδούς παραγωγούς αμμωνίας αντιπροσωπεύουν το ένα τρίτο των πωλήσεων στην ολλανδική βιομηχανία και είναι κατ' ουσίαν ίσες σε όγκο με το σύνολο του πωλουμένου από την Gasunie στο Βέλγιο φυσικού αερίου. Εξάλλου, αύξηση των εξαγωγών θα προσέκρουε σε τεχνικής φύσεως προβλήματα σχετικά με την ποιότητα του φυσικού αερίου, την πίεσή του κ.λπ. Άλλωστε, η τιμή εξαγωγής ήταν υψηλότερη της τιμής F και τούτο διότι αντικατόπτριζε τον μέσο όρο των διαφόρων τιμών στις διάφορες κατά κλάδους αγορές εντός της χώρας εισαγωγής. Εφόσον η εξαγωγική αγορά ήταν κορεσμένη, οι πρόσθετες σημαντικές ποσότητες φυσικού αερίου δεν θα μπορούσαν να εξαχθούν παρά μόνο σε αισθητώς χαμηλότερες τιμές. Σύμφωνα με την Επιτροπή, ο κίνδυνος που αντιμετώπιζε η Gasunie αποδεικνύεται από το κλείσιμο, κατά τα έτη 1992 και 1993, πολλών εργοστασίων αμμωνίας εντός της Κοινότητας και τούτο λόγω σημαντικών εισαγωγών αμμωνίας από ανατολικές χώρες.

- 35 Υπό το φως των αναπτυχθέντων από την Επιτροπή και το Βασίλειο των Κάτω Χωρών επιχειρημάτων, διαπιστώνεται ότι το Βασίλειο του Βελγίου δεν απέδειξε ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως θεωρώντας ότι η Gasunie δεν ήταν σε θέση να αντισταθμίσει τη μείωση των πωλήσεων στους Ολλανδούς παραγωγούς αζωτούχων λιπασμάτων από την αύξηση των πωλήσεων του προοριζομένου για εξαγωγή αερίου.
- 36 Όσον αφορά τη δυνατότητα περιορισμού της παραγωγής, πρέπει να επισημανθεί, όπως έπραξε και ο γενικός εισαγγελέας στην παράγραφο 71 των προτάσεων του, ότι τέτοιος περιορισμός θα συνεπαγόταν μείωση εισοδήματος και, κατά συνέπεια, βραδύτερη απόσβεση των επενδυθέντων κεφαλαίων. Υπό τις συνθήκες αυτές, διαπιστώνεται ότι το Βασίλειο του Βελγίου ουδόλως απέδειξε ότι η προτεινόμενη απ' αυτό λύση ήταν εμπορικώς δικαιολογημένη.
- 37 Τέλος, το Βασίλειο του Βελγίου αμφισβήτησε αυτή καθαυτή την ουσία της συλλογιστικής της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία η τιμή F δικαιολογούνται από την ανάγκη αντιμετώπισεως του ανταγωνισμού που υπήρχε στην αγορά αμμωνίας λόγω των εισαγωγών από τρίτες χώρες. Ισχυρίζεται ότι το συμπέρασμα αυτό κλονίζεται από το γεγονός ότι η τιμή F χορηγήθηκε στους Ολλανδούς παραγωγούς αζωτούχων λιπασμάτων ακόμη και όταν δεν υφίστατο καμία ανάγκη αντιμετώπισεως του ανταγωνισμού από την εισαγομένη αμμωνία εφόσον η τιμή της αμμωνίας ήταν υψηλή. Εν προκειμένω, το Βασίλειο του Βελγίου στηρίζεται στους προσκομισθέντες από την Επιτροπή πίνακες, από τους οποίους προκύπτει ότι η μέγιστη έκπτωση των 5 cents/m³ από την τιμή F είχε χορηγηθεί όταν η τιμή της εισαγομένης αμμωνίας ήταν υψηλή και ότι είχε χορηγηθεί μικρότερη έκπτωση σε άλλα χρονικά σημεία, όταν οι τιμές της αμμωνίας ήταν χαμηλές.
- 38 Όπως ορθώς ισχυρίστηκαν η Επιτροπή και το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, οι διακυμάνσεις της τιμής F πρέπει να εκτιμηθούν σε αναφορά με τις τιμές που αφορούσαν το βιομηχανικό αέριο και την εισαγομένη αμμωνία ασχέτως του

ύψους τους σε απόλυτες τιμές. Όταν η τιμή του φυσικού αερίου είναι σχετικώς υψηλή σε σχέση με αυτήν της εισαγομένης αμμωνίας, είναι δυνατό να συμφέρει εμπορικώς έναν παραγωγό αζωτούχων λιπασμάτων να αγοράσει αμμωνία αντί να την παραγάγει ο ίδιος.

39 Όπως διαπίστωσε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 86 έως 91 των προτάσεών του, από τους κατατεθέντες από την Επιτροπή πίνακες καταφαίνεται ότι η τιμή F ακολουθούσε, γενικώς, τις διακυμάνσεις των αγορών του φυσικού αερίου και της αμμωνίας, ενώ ορισμένες από πλευράς χρόνου διαφορές μπορούν να εξηγηθούν από περιστασιακά προβλήματα προσαρμογής. Επομένως, ελλείπει προσθέτων αποδείξεων εκ μέρους του Βασιλείου του Βελγίου, διαπιστώνεται ότι δεν αποδείχθηκε ότι η Επιτροπή, εκτιμώντας ότι η τιμή F ήταν αναγκαία για την αντιμετώπιση του ανταγωνισμού που υπήρχε στην αγορά αμμωνίας από τις εισαγωγές από τρίτες χώρες, και τούτο προκειμένου να διατηρηθεί η υφιστάμενη σημαντική πελατεία, υπερέβη τα όρια της εξουσίας εκτίμησης που διαθέτει εν προκειμένω.

40 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το πρώτο σκέλος αυτού του λόγου ακυρώσεως δεν είναι βάσιμο.

Επί του συμπεράσματος της Επιτροπής ότι η τιμή F δεν εννοούσε τους Ολλανδούς παραγωγούς αμμωνίας σε σχέση με τους παραγωγούς των άλλων κρατών μελών

41 Δεν αμφισβητείται από τους διαδίκους ότι ο καθορισμός της συνοριακής τιμής που είχε συμφωνηθεί μεταξύ της Gasunie και της βελγικής εταιρείας διανομής Distrigaz στηριζόταν σ' έναν μηχανισμό, γνωστόν ως netback, σύμφωνα με τον οποίο η τιμή αγοράς προσδιορίζεται από την αξία στην αγορά του φυσικού αερίου ανάλογα με τις διάφορες χρήσεις του στη χώρα εισαγωγής, αφού εκπέσουν οι δαπάνες μεταφοράς και διανομής της Distrigaz καθώς και το περιθώριο του κέρδους. Η συνοριακή τιμή αντιπροσώπευε τον μέσο όρο των διαφόρων τιμών στις αγορές του φυσικού αερίου σταθμισμένη από τις προβλεπόμενες για κάθε κλάδο ποσότητες. Η τιμή στην αγορά όσον αφορά το φυσικό αέριο, σε κάθε κλάδο, υπαγορευόταν σε σημαντικό βαθμό από την τιμή των ανταγωνιστικών πετρελαϊκών προϊόντων — του πετρελαίου εσωτερικής καύσεως για τον

οικιακό/εμπορικό κλάδο και του βαρέος πετρελαίου για τον βιομηχανικό κλάδο — προσαυξημένη κατά ένα πριμ όπου λαμβάνονταν υπόψη τα μεγαλύτερα πλεονεκτήματα του φυσικού αερίου.

- 42 Δεν αμφισβητείται επίσης ότι το υπόδειγμα αυτό αποτέλεσε απλώς τη βάση επί της οποίας έγιναν οι μεταξύ των συμβαλλομένων εμπορικές διαπραγματεύσεις κατά τη διάρκεια των οποίων έκαστος εξ αυτών προσπάθησε να επιτύχει από τον άλλο την περισσότερη πλεονεκτική τιμή. Οι διαπραγματεύσεις αυτές κατέληξαν στον καθορισμό μιας συνολικής τιμής ισχύουσας για όλες τις εκ μέρους της Gasunie πωλήσεις φυσικού αερίου στην Distrigaz. Αυτή η συνοριακή τιμή αποτελούσε αντικείμενο αναδιαπραγματεύσεως κάθε τρίμηνο.
- 43 Το Βασίλειο του Βελγίου αμφισβητεί τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι οι γαλλικές, βελγικές και γερμανικές εταιρίες διανομής ετύγγχαναν, εκ μέρους της Gasunie, για τις ποσότητες που προορίζονταν για τη βιομηχανία αζωτούχων λιπασμάτων, μιας συνοριακής τιμής η οποία ήταν περίπου αντίστοιχη της τιμής F (βλ. όγδοη αιτιολογική σκέψη, τέταρτη παύλα, της αποφάσεως της Επιτροπής).
- 44 Συναφώς, το εν λόγω βασίλειο υποστηρίζει, πρώτον, ότι η συνοριακή τιμή για τις εξαγωγές ολλανδικού φυσικού αερίου στο Βέλγιο υπήρξε, για μεγάλες περιόδους, υψηλότερη της τιμής F.
- 45 Το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να γίνει δεκτό. Όπως επισήμαναν η Επιτροπή και το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, υφίστανται αγορές κατά κλάδους, όπως η οικιακή αγορά, που επιτρέπουν την επίτευξη τιμών πώλησεως υψηλότερων από αυτές που ισχύουν στους βιομηχανικούς κλάδους, συμπεριλαμβανομένου αυτού της παραγωγής αζωτούχων λιπασμάτων. Επομένως, είναι φυσικό η συνοριακή τιμή, ως συνολική τιμή στην οποία λαμβανόταν υπόψη ο μέσος όρος των διαφόρων τιμών στις διάφορες κατά κλάδους αγορές, να μπορεί να είναι υψηλότερη της τιμής F.

- 46 Το Βασίλειο του Βελγίου ισχυρίζεται, δεύτερον, ότι η συνοριακή τιμή ήταν μια ενιαία τιμή που αποτελούσε αντικείμενο διαπραγματεύσεων για το σύνολο της αγοράς χωρίς να είναι δυνατό να διαχωριστούν, αντικειμενικώς, από αυτήν τα στοιχεία που αντιστοιχούσαν στις διάφορες κατά κλάδους αγορές. Προς στήριξη του επιχειρήματος αυτού, το εν λόγω βασίλειο ισχυρίζεται ότι στο πριμ που καταβαλλόταν για το φυσικό αέριο σε σχέση με τις υποκατάστατες πηγές ενεργείας αποτελούσε ένα συνολικό πριμ που είχε συμφωνηθεί για το σύνολο της αγοράς. Εξάλλου, η αποζημίωση που έπρεπε να καταβάλλεται σύμφωνα με την αρχή του take or pay ή η τιμή πωλήσεως σε περίπτωση αγοράς επιπλέον ποσοτήτων σε σχέση με τις συμβατικώς οριζόμενες ετήσιες ποσότητες χρεωνόταν στην ενιαία συνοριακή τιμή ασχέτως του τμήματος της αγοράς όπου σημειωνόταν μείωση ή αύξηση του όγκου.
- 47 Η επιχειρηματολογία αυτή πρέπει επίσης να απορριφθεί. Έστω κι αν υποτεθεί ότι η συνοριακή τιμή είναι μια ενιαία τιμή, από την οποία είναι αδύνατο να αφαιρεθούν αναδρομικώς τα αρχικά συστατικά στοιχεία, τούτο δεν μπορεί να έχει αποφασιστική σημασία εφόσον είναι δεδομένο ότι αυτή η συνοριακή τιμή προσδιορίζεται μερικώς βάσει ενός μηχανισμού διαμορφώσεως τιμών όπου λαμβάνεται υπόψη η τρέχουσα αξία του φυσικού αερίου στους διάφορους κλάδους της αγοράς.
- 48 Τρίτον και τελευταίο, το Βασίλειο του Βελγίου αμφισβητεί το γεγονός ότι, κατά τις διαπραγματεύσεις μεταξύ της Gasunie και της Distrigaz σχετικά με τη συνοριακή τιμή, λαμβανόταν ειδικώς υπόψη η αγορά των Βέλγων παραγωγών αζωτούχων λιπασμάτων. Σύμφωνα με το εν λόγω βασίλειο, η τρέχουσα αξία που λαμβανόταν υπόψη όσον αφορά τις ποσότητες που προορίζονταν για την αγορά αυτή δεν ήταν διαφορετική από αυτήν που λαμβανόταν υπόψη για τις άλλες βιομηχανικές χρήσεις και, επομένως, το επίπεδό της δεν ήταν περίπου το ίδιο με αυτό της τιμής F.
- 49 Επιβάλλεται, συναφώς, να υπομνησθεί ότι, σύμφωνα με την Επιτροπή και το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, η τρέχουσα αξία του φυσικού αερίου που δεν χρησιμοποιείται ως καύσιμο αλλά ως πρώτη ύλη επηρεάζεται όχι μόνο από τις τιμές των ανταγωνιστικών πετρελαϊκών προϊόντων, αλλά και από των άλλων πρώτων υλών μεταξύ των οποίων, εν προκειμένω, η εισαγομένη αμμωνία.

- 50 Το Βασίλειο του Βελγίου δεν φαίνεται να αμφισβητεί το γεγονός ότι η τρέχουσα αξία του φυσικού αερίου που προορίζεται για την παραγωγή αζωτούχων λιπασμάτων επηρεάζεται επίσης από την τιμή της εισαγομένης αμμωνίας. Άλλωστε, το ίδιο παρατηρεί ότι κατά τη διάρκεια σημαντικού τμήματος της σχετικής περιόδου η Distrigaz χορήγησε στους Βέλγους παραγωγούς αζωτούχων λιπασμάτων έκπτωση ίση προς την τιμή F.
- 51 Επιπλέον, η θέση αυτή επιρρωννύεται από την έκθεση πραγματογνωμοσύνης που ζήτησε το Δικαστήριο στο πλαίσιο της προπαρατεθείσας υποθέσεως CdF Chimie AZF κατά Επιτροπής, έκθεση της οποίας το ασκούν εν προκειμένω επιρροή χωρίο έχει ήδη παρατεθεί στην αιτιολογική σκέψη 18 της επίδικης αποφάσεως της Επιτροπής. Έτσι, οι πραγματογνώμονες διαπίστωσαν ότι, όταν το φυσικό αέριο χρησιμοποιείται ως πρώτη ύλη σε μία βιομηχανική επεξεργασία και όταν η τιμή αυτής της πρώτης ύλης παίζει ουσιώδη ρόλο για τον προσδιορισμό του κόστους του τελικού προϊόντος — όπως ακριβώς συμβαίνει όσον αφορά την παραγωγή αμμωνίας —, για τον καθορισμό της τιμής της πρώτης ύλης στην αγορά διαδραματίζει σημαντικό ρόλο όχι μόνο η τιμή των πρώτων υλών υποκατάστασης, αλλά και η τιμή πωλήσεως των τελικών προϊόντων. Οι πραγματογνώμονες προσθέτουν επίσης ότι είναι εξαιρετικά περίπλοκο να προσδιοριστεί η μέγιστη τιμή την οποία μπορεί να πληρώσει για την πρώτη ύλη (π.χ. το φυσικό αέριο) ένα εργοστάσιο παραγωγής αμμωνίας, παραμένοντας ταυτόχρονα ανταγωνιστικό στην αγορά του τελικού προϊόντος (π.χ. της αμμωνίας).
- 52 Αντιθέτως, το Βασίλειο του Βελγίου υποστηρίζει ότι, κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων μεταξύ της Gasunie και της Distrigaz, οι πωλήσεις φυσικού αερίου στους Βέλγους παραγωγούς αζωτούχων λιπασμάτων δεν είχαν θεωρηθεί ως αποτελούσες ένα χωριστό τμήμα της αγοράς όσον αφορά τον καθορισμό της συνοριακής τιμής. Κατά το εν λόγω βασίλειο, οι πωλήσεις αυτές αποτελούσαν απλώς μέρος των πωλήσεων φυσικού αερίου στη βιομηχανική αγορά γενικώς και, επομένως, η τιμή τους επηρεαζόταν μόνο από αυτή του βαρέος πετρελαίου και όχι από αυτήν της αμμωνίας. Πράγματι, η Gasunie αρνούνταν πάντοτε να λαμβάνει υπόψη την τιμή πωλήσεως του φυσικού αερίου στους προσφέροντες μικρότερη αξιοποίηση βιομηχανικούς κλάδους όπως ο κλάδος της αμμωνίας, εκτιμώντας ότι οι μειώσεις τιμής όσον αφορά τις πωλούμενες στους κλάδους αυτούς ποσότητες έπρεπε να επιτυγχάνονται από τους Νορβηγούς και Αλγερινούς προμηθευτές της Distrigaz.
- 53 Εξάλλου, η Βελγική Κυβέρνηση διατείνεται ότι η συμβατικώς οριζόμενη συνοριακή τιμή ήταν τιμαριθμικώς συνδεδεμένη αποκλειστικώς με την εξέλιξη της τιμής των πετρελαϊκών προϊόντων. Καμιά σύνδεση δεν είχε προβλεφθεί σχετικά με την εξέλιξη της τιμής της αμμωνίας.

- 54 Προς στήριξη της επιχειρηματολογίας αυτής, η ίδια Κυβέρνηση προσκόμισε πίνακα με τον τίτλο Simplified Presentation of Netback Analysis, όπου γίνεται μνεία δύο μόνο κλάδων: του οικιακού/εμπορικού, όπου η τρέχουσα αξία υπολογίζεται σε αναφορά με την τιμή του πετρελαίου εσωτερικής καύσεως, και του βιομηχανικού κλάδου, του οποίου η τρέχουσα αξία υπολογίζεται σε σχέση με το βαρύ πετρέλαιο.
- 55 Το Βασίλειο του Βελγίου αμφισβητεί το ότι ο σχετικός με τον μηχανισμό διαμορφώσεως των τιμών πίνακας που προσκομίστηκε από την Επιτροπή μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως βάση για την επίλυση του προβλήματος της υπό κρίση υποθέσεως. Εν πάση περιπτώσει, ο πίνακας αυτός δεν είναι μπορεί, κατά τη γνώμη του εν λόγω βασιλείου, να στηρίξει τη θέση της Επιτροπής. Προς τούτο, φρονεί ότι, έστω και αν υποτεθεί ότι, κατά τον καθορισμό της συνοριακής τιμής, είχε ληφθεί υπόψη μια τρέχουσα αξία διαφορετική για κάθε βιομηχανικό κλάδο, από τον πίνακα καταφαίνεται ότι, όσον αφορά τον τομέα των αζωτούχων λιπασμάτων, η τρέχουσα αξία προσδιορίστηκε επίσης σε σχέση με την τιμή του βαρέος πετρελαίου και όχι βάσει της τιμής της αμμωνίας.
- 56 Τέλος, το Βασίλειο του Βελγίου επισημαίνει ότι η Distrigaz, ευθυγραμμίζοντας τη δική της τιμή πώλησεως του προοριζομένου για τους Βέλγους παραγωγούς αζωτούχων λιπασμάτων φυσικού αερίου προς την ολλανδική κατευθυντήρια τιμή, υπέστη σημαντικές ζημιές σ' αυτόν τον τομέα της αγοράς. Μόνο κατά την περίοδο από Οκτώβριο 1984 μέχρι Οκτώβριο 1986, κατά τη διάρκεια της οποίας η Gasunie χορήγησε έκπτωση στην Distrigaz όσον αφορά ένα τμήμα γνωστό ως «αμυντικό», ίσο προς το 20 % του συνολικού όγκου του αγορασθέντος φυσικού αερίου, κατέστη δυνατό στην Distrigaz να χορηγήσει φυσικό αέριο στους Βέλγους παραγωγούς αμμωνίας σε τιμή αντιστοιχη προς την τιμή F χωρίς να υποστεί ζημιές. Όσον αφορά το συνολικό ποσοστό κέρδους της Distrigaz κατά τη διάρκεια της ασκούσας επιρροή περιόδου, τούτο ήταν σαφώς κατώτερο εκείνου της Gasunie.
- 57 Η Επιτροπή και το Βασίλειο των Κάτω Χωρών υποστηρίζουν ότι στο τμήμα της συνοριακής τιμής που αντικατόπτριζε την αγορά των πελατών του βιομηχανικού κλάδου είχαν ληφθεί υπόψη όλοι οι τομείς της βιομηχανίας, μεταξύ των οποίων και αυτός των παραγωγών αζωτούχων λιπασμάτων. Ως εκ τούτου, η παρασχεθείσα στην Distrigaz συνοριακή τιμή της επέτρεπε να χορηγεί στους

Βέλγους παραγωγούς αζωτούχων λιπασμάτων τιμή ανάλογη προς την τιμή F. Επομένως, μπορεί να υποστηριχθεί ότι, όσον αφορά τις προοριζόμενες για τη βιομηχανία των αζωτούχων λιπασμάτων ποσότητες, η Gasunie όριζε συνοριακή τιμή περίπου όμοια προς την τιμή F. Συναφώς, η Επιτροπή στηρίζεται σε πίνακα καταρτισθέντα από το ολλανδικό Υπουργείο Οικονομικών όπου ο βιομηχανικός κλάδος υποδιαιρείται σε διάφορους χωριστούς τομείς μεταξύ των οποίων τα λιπάσματα, το χαρτί, οι μηχανικές κατασκευές, η χημεία κ.λπ.

- 58 'Όσον αφορά το χορηγηθέν στην Distrigaz αμυντικό τμήμα, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι τούτο αντιπροσώπευε το 7,5 % περίπου της καταναλώσεως φυσικού αερίου στο Βέλγιο, πράγμα που αντιστοιχεί στις ποσότητες φυσικού αερίου που χρησιμοποιήθηκαν από τους Βέλγους παραγωγούς αζωτούχων λιπασμάτων κατά την περίοδο αναφοράς. Η Επιτροπή επισημαίνει τον παραλληλισμό που υφίσταται μεταξύ της εφαρμογής του αμυντικού τμήματος όσον αφορά τις πωλήσεις στην Distrigaz και την έκπτωση που είχε χορηγηθεί στους Ολλανδούς παραγωγούς αζωτούχων λιπασμάτων. Πράγματι, ακριβώς κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του αμυντικού τμήματος η μειωμένη τιμή F, η οποία εξεταζόταν περιοδικώς και υπολογιζόταν εκ νέου ανάλογα με την τιμή της αμμωνίας, βρισκόταν στο μέγιστο ύψος της των 5 cents/m³. 'Όσον αφορά τις άλλες περιόδους, η εν λόγω τιμή βρισκόταν σε χαμηλότερο επίπεδο.
- 59 'Όσον αφορά, τέλος, τις ζημίες που υπέστη η Distrigaz όσον αφορά τις πωλήσεις στους παραγωγούς αζωτούχων λιπασμάτων, η Επιτροπή εκτιμά ότι οι εν λόγω ζημίες ήταν πλασματικές και οφειλόμενες να καταλογιστούν στη λογιστική πρακτική της Distrigaz κατά την οποία τα κέρδη της υπολογίζονταν, σε όλες τις περιπτώσεις, σε σχέση με τη συνολική συνοριακή τιμή. Στην πραγματικότητα, οι ζημίες αυτές αντισταθμιζόνταν από τις πωλήσεις σε άλλους χρήστες σε τιμή υψηλότερη της συνολικής συνοριακής τιμής. 'Οντως, η Distrigaz πραγματοποίησε κατά τη διάρκεια της ασκούσας επιρροή περιόδου σημαντικά και αυξανόμενα συνολικά κέρδη.
- 60 Καταρχάς, πρέπει να σημειωθεί ότι, όπως παρατήρησε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 46 των προτάσεών του, ο πίνακας που κατατέθηκε από το Βασίλειο του Βελγίου, που όπως δηλώθηκε ήταν απλουστευμένης μορφής, δεν έρχεται σε άμεση αντίθεση με τον πίνακα που προσκομίστηκε από την Επιτροπή, με τον οποίο σκοπεύεται να ληφθεί υπόψη κατά τρόπο περισσότερο λεπτομερή η

διαμόρφωση των τιμών κατά κλάδους. Άλλωστε, το Βασίλειο του Βελγίου δεν προέβαλε επιχειρήματα δυνάμενα να αποδείξουν ότι ο πίνακας της Επιτροπής δεν αναπαριστούσε κατά τρόπο ακριβή την επίσημη βάση επί της οποίας γίνονταν οι διαπραγματεύσεις μεταξύ της Gasunie και της Distrigaz.

- 61 Αντιθέτως, είναι αληθές ότι, όπως επισήμανε το Βασίλειο του Βελγίου, η δεύτερη στήλη του προσκομισθέντος από την Επιτροπή πίνακα αναφορικά με τον «προσδιορισμό του εναλλακτικού πετρελαίου» περιλαμβάνει την ένδειξη «το μεγαλύτερο μέρος πετρελαίου καύσεως» για όλους τους τομείς της βιομηχανίας, περιλαμβανομένου και αυτού των λιπασμάτων.
- 62 Πρέπει ωστόσο να παρατηρηθεί ότι ο πίνακας περιλαμβάνει, επιπλέον, μια τρίτη στήλη σχετικά με την «τρέχουσα αξία ανά τομέα», από την οποία προκύπτει ότι η τρέχουσα αξία του φυσικού αερίου υπολογίζεται χωριστά για τον τομέα των λιπασμάτων. Όπως έχει ήδη αναφερθεί στις σκέψεις 49 έως 51, η τρέχουσα αξία του φυσικού αερίου που προορίζεται για τον τομέα των αζωτούχων λιπασμάτων επηρεάζεται όχι μόνο από την τιμή των ανταγωνιστικών πετρελαϊκών προϊόντων αλλά και από αυτήν της αμμωνίας. Υπό τις συνθήκες αυτές, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 47 των προτάσεών του, η έλλειψη απλώς ρητής ενδειξεως στον πίνακα σχετικά με την επιρροή που ασκεί η τιμή της αμμωνίας σ' αυτήν του φυσικού αερίου που προορίζεται για τον τομέα των αζωτούχων λιπασμάτων δεν αρκεί για να αποδειχθεί ότι αυτή δεν είχε ληφθεί υπόψη κατά τη διαμόρφωση της συνοριακής τιμής.
- 63 Στη συνέχεια, όπως ισχυρίστηκε η Επιτροπή, το γεγονός ότι η Distrigaz είχε ζημίες όσον αφορά τις πωλήσεις της στον κλάδο των αζωτούχων λιπασμάτων ουδόλως αποδεικνύει ότι στη συνοριακή τιμή δεν λαμβανόταν υπόψη η αγορά αυτή, δοθέντος ότι οι ζημίες αυτές υπολογίστηκαν σε σχέση με τη συνολική συνοριακή τιμή και, επομένως, αντισταθμίστηκαν από τα κέρδη που πραγματοποιήθηκαν σε αγορές άλλων κλάδων όπου είχε καταστεί δυνατή η επίτευξη τιμής πωλήσεως υψηλότερης της συνοριακής. Το γεγονός ότι το ποσοστό συνολικών κερδών της Distrigaz ήταν κατώτερο αυτού της Gasunie θα μπορούσε να εξηγηθεί, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 37 των προτάσεών του, από άλλους παράγοντες και, επομένως, ούτε αυτό αρκεί προς απόδειξη της απόψεως του Βασιλείου του Βελγίου.

- 64 Τέλος, έστω κι αν φαίνεται ότι βασίμως το Βασίλειο του Βελγίου εκτιμά ότι το τμήμα της συνοριακής τιμής που αντικατόπτριζε τον τομέα των αζωτούχων λιπασμάτων ήταν τιμαριθμικώς συνδεδεμένο με την εξέλιξη της τιμής των πετρελαϊκών προϊόντων και όχι με αυτήν της τιμής της αμμωνίας, τούτο δεν μπορεί να έχει καθοριστική σημασία.
- 65 Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 41, 42, 48 και 49 των προτάσεών του, πρέπει να θεωρηθεί, βάσει των στοιχείων που διαθέτει εν προκειμένω το Δικαστήριο, ότι το αμυντικό τμήμα αποτελούσε ένα κατ' εξαίρεση μέτρο με σκοπό να συμπληρωθεί η έκπτωση που παρείχε η Distrigaz μέσω της συνοριακής τιμής όσον αφορά το φυσικό αέριο που προοριζόταν για τους παραγωγούς αζωτούχων λιπασμάτων όταν η έκπτωση που παρεχόταν στις Κάτω Χώρες σύμφωνα με την τιμή F έφθανε το μέγιστο ύψος των 5 cents/m³, δοθέντος ότι αυτό το εξαιρετικό μέτρο αντικαθιστούσε έναν επίσημο μηχανισμό τιμαριθμοποίησης.
- 66 Από τις σκέψεις αυτές προκύπτει ότι το Βασίλειο του Βελγίου δεν απέδειξε ότι η Επιτροπή, εκτιμώντας ότι η χορηγούμενη στην Distrigaz συνοριακή τιμή μπορούσε να της επιτρέψει να οριζεί για τους Βέλγους παραγωγούς αζωτούχων λιπασμάτων τιμή ανάλογη προς την τιμή F, προέβη σε μια προδήλως πεπλανημένη εκτίμηση των οικονομικών δεδομένων.
- 67 Στο υπόμνημά του απαντήσεως, το Βασίλειο του Βελγίου ισχυρίζεται ότι υφίστατο μια στρέβλωση σε βάρος του βελγικού κλάδου αμμωνίας, λόγω του γεγονότος ότι στη συνοριακή τιμή περιλαμβανόταν ο ολλανδικός περιβαλλοντικός φόρος, Milieuheffing, ενώ ο φόρος αυτός επιστρεφόταν στους Ολλανδούς παραγωγούς αμμωνίας. Εξάλλου, το Βασίλειο του Βελγίου έκανε μνεία της υποχρεώσεως των Βέλγων παραγωγών αμμωνίας να πληρώνουν ένα πρόσθετο ποσό 5 βελγικών φράγκων ανά gigajoule (GL).
- 68 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 42, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, κατά τη διάρκεια της δίκης απαγορεύεται η προβολή νέων ισχυρισμών, εκτός αν στηρίζονται σε νομικά ή πραγματικά στοιχεία που ανέκλυψαν κατά τη διαδικασία. Δεδομένου ότι κάτι τέτοιο δεν συνέβη εν προκειμένω, ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί.

69 Υπό τις περιστάσεις αυτές, ούτε το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως είναι βάσιμο και, επομένως, ο λόγος αυτός πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του.

Όσον αφορά τον λόγο ακυρώσεως που αντλείται από εσφαλμένη ερμηνεία του άρθρου 92 της Συνθήκης

70 Το Βασίλειο του Βελγίου ισχυρίζεται, πρώτον, ότι το να δικαιολογείται η τιμή F προβάλλοντας τις λιγότερο υψηλές τιμές φυσικού αερίου σε άλλες χώρες αντιβαίνει προς τη νομολογία, όπως αυτή προκύπτει από την απόφαση του Δικαστηρίου της 22ας Μαρτίου 1977 στην υπόθεση 78/76, Steinike & Weinlig (Συλλογή τόμος 1977, σ. 171, σκέψη 24), σύμφωνα με την οποία ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να δικαιολογήσει παράβαση του άρθρου 92 της Συνθήκης από το γεγονός ότι άλλα κράτη μέλη έχουν επίσης παραβεί τη διάταξη αυτή. Επιπλέον, η Επιτροπή δεν εξέτασε τις ειδικές συνθήκες των αγορών φυσικού αερίου ή αμμωνίας των κρατών μελών όπου οι τιμές ήταν ολιγότερο υψηλές απ' ό,τι στις Κάτω Χώρες.

71 Το Βασίλειο του Βελγίου υπαινίσσεται εν προκειμένω τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι οι παραγωγοί αμμωνίας στην Ιταλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία επετύγχαναν για τις ανάγκες τους σε φυσικό αέριο τιμές σαφώς χαμηλότερες των τιμών που ίσχυαν στις Κάτω Χώρες, το Βέλγιο και τη Γαλλία (βλ. όγδοη αιτιολογική σκέψη, τρίτη παύλα, της αποφάσεως της Επιτροπής).

72 Διαπιστώνεται ότι η Επιτροπή δεν ισχυρίζεται στην ανωτέρω αιτιολογική σκέψη ότι οι εφαρμοζόμενες στα μνημονευθέντα κράτη μέλη τιμές αποτελούσαν κρατικές ενισχύσεις. Αντιθέτως, ρητώς επισημαίνει εν προκειμένω ότι οι εν λόγω τιμές δικαιολογούνταν από εμπορικούς λόγους. Κατά συνέπεια, αυτό το πρώτο σκέλος του δευτέρου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

73 Το Βασίλειο του Βελγίου παραπέμπει, δεύτερον, στην άποψη της Επιτροπής που έχει ληφθεί από την προπαρατεθείσα στη σκέψη 51 έκθεση πραγματογνωμοσύνης, σύμφωνα με την οποία, εφόσον το φυσικό αέριο χρησιμοποιείται ως πρώτη ύλη και εφόσον η τιμή του, αυτή καθαυτή, παίζει ουσιώδη ρόλο στον προσδιορισμό του κόστους του τελικού προϊόντος, η τιμή του δεν εξαρτάται

μόνο από το προϊόν υποκαταστάσεως αλλά και από το ίδιο το τελικό προϊόν (βλ. 18η αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως της Επιτροπής). Κατ' αυτό, η άποψη αυτή είναι αντίθετη προς τη θέση που υιοθέτησε το Δικαστήριο με την απόφασή του της 14ης Φεβρουαρίου 1978, 27/76, United Brands κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1978, σ. 75, σκέψη 229), όπου αποφάνθηκε ότι η αλληλοεπίδραση της προσφοράς και της ζήτησης δεν πρέπει ουσιαστικά να ισχύει παρά μόνο σε κάθε στάδιο όπου η αλληλοεπίδραση αυτή εκδηλώνεται πραγματικά.

- 74 Το δεύτερο αυτό σκέλος του λόγου ακυρώσεως πρέπει επίσης να απορριφθεί. Αιτιολογώντας την προπαρατεθείσα απόφασή του United Brands, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι οι μηχανισμοί της αγοράς αλλοιώνονται εφόσον η τιμή υπολογίζεται λαμβάνοντας υπόψη όχι τον νόμο της προσφοράς και της ζήτησης μεταξύ του πωλητή και του αγοραστή, αλλά υπερπηδώντας ένα κλιμάκιο της αγοράς, μεταξύ του πωλητή και του τελικού καταναλωτή (βλ. σκέψη 230 της αποφάσεως). Επομένως, η αιτιολογία αυτή δεν έρχεται σε καμιά αντίθεση με τη συλλογιστική της Επιτροπής, κατά την οποία η ζήτηση φυσικού αερίου από τους παραγωγούς αζωτούχων λιπασμάτων επηρεάζεται πράγματι από τον ασκούμενο από την εισαγόμενη αμμωνία ανταγωνισμό.

- 75 Τρίτον, το Βασίλειο του Βελγίου υποστηρίζει ότι η Επιτροπή, αντίθετα προς ό,τι επιτάσσει η σκέψη 30 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Van der Kooy κ.λπ. κατά Επιτροπής, δεν έλαβε υπόψη στην απόφασή της τις δαπάνες που θα έπρεπε να αναληφθούν από τους παραγωγούς αζωτούχων λιπασμάτων, προκειμένου να εγκαταλείψουν την παραγωγή αμμωνίας από φυσικό αέριο και να στραφούν προς την απευθείας αγορά αμμωνίας.

- 76 Όπως παρατήρησε η Επιτροπή, οι παραγωγοί αζωτούχων λιπασμάτων δεν επρόκειτο εν προκειμένω να προβούν σε κάποια μετατροπή των εγκαταστάσεών τους, αλλ' απλώς να εγκαταλείψουν μια φάση της παραγωγής, συγκεκριμένα την παραγωγή αμμωνίας. Σύμφωνα με την Επιτροπή, η σχετική δαπάνη

δεν μπορούσε να είναι παρά ασήμαντη. Δεδομένου ότι το Βασίλειο του Βελγίου δεν προσπάθησε να αποδείξει την ανακρίβεια του τελευταίου αυτού ισχυρισμού της Επιτροπής, πρέπει το τρίτο αυτό σκέλος του λόγου ακυρώσεως να απορριφθεί.

77 Τέταρτον, το Βασίλειο του Βελγίου, στηριζόμενο στην προπαρατεθείσα απόφαση Van der Kooy κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 28, υποστηρίζει ότι η Επιτροπή όφειλε να εξετάσει το ζήτημα αν η Gasunie είχε παραιτηθεί ενός κέρδους το οποίο θα μπορούσε να έχει επιτύχει. Εξάλλου, τούτο παρατηρεί ότι, όπως έχει διαπιστωθεί και στην έκθεση πραγματογνωμοσύνης που συντάχθηκε στο πλαίσιο της προπαρατεθείσας υποθέσεως CdF Chimie AZF κατά Επιτροπής, η τιμή F διατηρεί τον χαρακτήρα της ως κρατικού μέτρου σκοπούντος στην παροχή οικονομικού πλεονεκτήματος σε ορισμένες επιχειρήσεις, και τούτο έστω και αν μια πολιτική απόφαση με την οποία σκοπεύεται η διατήρηση των παραγωγών αζωτούχων λιπασμάτων στις Κάτω Χώρες λειτουργεί, ίσως, και προς το οικονομικό συμφέρον της Gasunie.

78 Το τέταρτο αυτό σκέλος του λόγου ακυρώσεως πρέπει επίσης να απορριφθεί. Καταρχάς, δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή το γεγονός ότι δεν δήλωσε ρητώς στην απόφασή της ότι η Gasunie δεν είχε παραιτηθεί κερδών που θα μπορούσε να έχει κανονικώς επιτύχει, και τούτο εφόσον το εν λόγω κοινοτικό όργανο απαρίθμησε με ακρίβεια τους λόγους για τους οποίους, κατά την άποψή του, από κανένα στοιχείο δεν μπορούσε να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η Gasunie, παρέχοντας αέριο στην τιμή F στους Ολλανδούς παραγωγούς αζωτούχων λιπασμάτων, ενήργησε διαφορετικά απ' ό,τι μια ιδιωτική επιχείρηση υπό τις συνθήκες της δεδομένης αγοράς.

79 Περαιτέρω, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, το άρθρο 92 της Συνθήκης δεν κάνει διάκριση μεταξύ των αιτιών ή των στόχων των επεμβάσεων που αφορά, αλλά τις ρίζει σε συνάρτηση με τα αποτελέσματά τους (αποφάσεις της 2ας Ιουλίου 1974, 173/73, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1974, σ. 351, και της 24ης Φεβρουαρίου 1987, 310/85, Deufil κατά Επιτροπής Συλλογή 1987, σ. 901, σκέψη 8). Όταν μια πρακτική δικαιολογείται αντικειμενικώς από εμπορικούς λόγους, το γεγονός ότι ανταποκρίνεται και σε έναν πολιτικό στόχο δεν σημαίνει ότι αποτελεί κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92 της Συνθήκης.

- 80 Πέμπτον, το Βασίλειο του Βελγίου προσάπτει στην Επιτροπή το ότι δεν εξήγησε την αντίφαση που υφίσταται μεταξύ των τυπικών προϋποθέσεων εφαρμογής της τιμής F και της πρακτικής της Gasunie η οποία, αφενός, δεν εφάρμοζε την τιμή αυτή στους σημαντικούς καταναλωτές που πληρούσαν τις προβλεπόμενες προϋποθέσεις, αλλά δεν υπάγονταν στον κλάδο των αζωτούχων λιπασμάτων, και αφετέρου, την εφάρμοζε σε παραγωγούς αζωτούχων λιπασμάτων οι οποίοι δεν πληρούσαν τις σχετικές με τον όγκο απαιτούμενες προϋποθέσεις.
- 81 Πρέπει συναφώς να υπομνησθεί ότι το άρθρο 92 της Συνθήκης εφαρμόζεται μόνο στις ενισχύσεις που χορηγούνται από τα κράτη ή μέσω κρατικών πόρων, που ευνοούν ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένες παραγωγές. Με την προπαρατεθείσα απόφασή του CdF Chimie AZF κατά Επιτροπής, σκέψη 23, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η τιμή F αφορά ειδικά συγκεκριμένο τομέα καθόσον εφαρμόζεται σε ορισμένες επιχειρήσεις, δηλαδή στους Ολλανδούς παραγωγούς αμμωνίας.
- 82 Η Επιτροπή αναγνώρισε με την απόφασή της ότι η τιμή F αφορά συγκεκριμένο τομέα. Έτσι, ανέφερε ότι η Gasunie είχε επίσης ορισμένους άλλους πελάτες των οποίων η κατανάλωση αερίου, από άποψη ποσότητας, ήταν ανάλογη προς αυτήν ορισμένων παραγωγών λιπασμάτων, οι οποίοι όμως δεν αντιμετώπιζαν πρόβλημα επιβιώσής τους στην αγορά. Το εν λόγω κοινοτικό όργανο εξήγησε ότι αποτελεί συνήθη εμπορική πρακτική το να χορηγεί μια επιχείρηση μείωση τιμής, εφόσον κάτι τέτοιο είναι οικονομικώς δικαιολογημένο, αν υφίσταται εμπορική ανάγκη. Η ανάγκη αυτή δεν υπήρχε όσον αφορά τους πελάτες αυτούς ως προς τους οποίους κίνδυνος να προσφύγουν σε άλλους προμηθευτές δεν υφίστατο (βλ. 15η αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως της Επιτροπής).
- 83 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή το γεγονός ότι δεν προσπάθησε να εξηγήσει τους λόγους για τους οποίους ήταν δυνατό να είναι συμφέρον για την Gasunie να καθορίζει ρητούς και επιφανειακώς ουδέτερους όρους αντί να βεβαιώνει ρητώς ότι επρόκειτο για τιμή αφορώσα κάποιο κλάδο.
- 84 Δεδομένου ότι και το τελευταίο αυτό σκέλος του δευτέρου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί, επιβάλλεται η απόρριψη του λόγου αυτού στο σύνολό του.

Όσον αφορά τον λόγο ακυρώσεως που αντλείται από ανεπαρκή αιτιολογία

- 85 Το Βασίλειο του Βελγίου ισχυρίζεται ότι η αιτιολογία της αποφάσεως δεν πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης ΕΟΚ, εφόσον αυτή είναι ακατανόητη και ελλιπής και εφόσον, εξάλλου, το συμπέρασμα της Επιτροπής δεν στηρίζεται σ' αυτήν.
- 86 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, η επιβαλλόμενη από το άρθρο 190 της Συνθήκης αιτιολογία πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στη φύση της εν λόγω πράξεως και να διαφαίνεται από αυτήν κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική της κοινοτικής αρχής που εκδίδει την προσβαλλόμενη πράξη κατά τρόπο που να καθιστά δυνατό στους ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου και προς το Δικαστήριο να ασκεί τον έλεγχό του. Εξάλλου, από τη νομολογία αυτή προκύπτει ότι η αιτιολογία δεν απαιτείται να διασαφηνίζει όλα τα πραγματικά και νομικά στοιχεία, εφόσον το ζήτημα αν η αιτιολογία μιας πράξεως ικανοποιεί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης πρέπει να εκτιμάται όχι μόνο βάσει της διατυπώσεώς της αλλά και των συμφραζομένων καθώς και του συνόλου των κανόνων δικαίου που διέπουν το σχετικό θέμα (βλ., μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 14ης Φεβρουαρίου 1990, C-350/88, *Delacre* κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-395, σκέψεις 15 και 16, και της 9ης Νοεμβρίου 1995, C-466/93, *Altanta Fruchthandelsgesellschaft*, Συλλογή 1995, σ. I-3799, σκέψη 16).
- 87 Εν προκειμένω, επιβάλλεται να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η απόφαση της Επιτροπής εκδόθηκε ύστερα από μια άλλη απόφαση της Επιτροπής, ύστερα από απόφαση του Δικαστηρίου ακυρώνουσα την απόφαση αυτή καθώς και ύστερα από ανακοίνωση της Επιτροπής με την οποία κινήθηκε εκ νέου η διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης και κλήθηκαν οι ενδιαφερόμενοι να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους (ΕΕ 1992, C 10, σ. 3), αποφάσεις στις οποίες εξάλλου γίνεται αναφορά.
- 88 Το Βασίλειο του Βελγίου επισημαίνει ότι η απόφαση δεν περιγράφει την τιμή F και τις προϋποθέσεις από τις οποίες εξητάτο η εφαρμογή της ούτε διασαφηνίζει ότι η έκπτωση στην τιμή F κυμαινόταν.

- 89 Συναφώς, διαπιστώνεται ότι τα στοιχεία αυτά μνημονεύονται τόσο στην απόφαση του Δικαστηρίου, με την οποία ακυρώθηκε η προγενέστερη απόφαση της Επιτροπής ή στις σχετικές προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Mischo, καθώς και στην ανακοίνωση της Επιτροπής με την οποία κινήθηκε εν νέου η διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης. Επομένως, πρέπει να θεωρηθεί ότι οι ενδιαφερόμενοι ήταν σε θέση να γνωρίζουν τα στοιχεία αυτά και να προβάλουν συναφώς την άποψή τους ενώπιον του Δικαστηρίου.
- 90 Κατά τα λοιπά, τα στοιχεία που προβλήθηκαν από τη Βελγική Κυβέρνηση στο πλαίσιο αυτού του λόγου ακυρώσεως αποτελούν, όπως διαπίστωσε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 110 και 111 των προτάσεών του, επανάληψη των επιχειρημάτων που αυτή είχε προηγουμένως προβάλει προς στήριξη του λόγου ακυρώσεως που αντλούνταν από εσφαλμένη ερμηνεία του άρθρου 92 της Συνθήκης. Επομένως, και τα επιχειρήματα αυτά πρέπει, στην παρούσα αλληλουχία, να απορριφθούν.
- 91 Από τις προηγούμενες σκέψεις προκύπτει ότι ο τρίτος αυτός λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.
- 92 Δεδομένου ότι κανείς από τους λόγους ακυρώσεως που ανέπτυξε το Βασίλειο του Βελγίου δεν έγινε δεκτός, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 93 Σύμφωνα με το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή υπέβαλε τέτοιο αίτημα και το Βασίλειο του Βελγίου ηττήθηκε, πρέπει αυτό να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα. Κατ' εφαρμογήν της παραγράφου 4, πρώτο εδάφιο, του ίδιου αυτού άρθρου, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, το οποίο παρενέβη στη διαφορά, θα φέρει τα δικά του δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.**
- 2) Καταδικάζει το προσφεύγον στα δικαστικά έξοδα.**
- 3) Το παρεμβαίνον θα φέρει τα δικά του δικαστικά έξοδα.**

Edward

Moitinho de Almeida

Gulmann

Jann

Sevón

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 29 Φεβρουαρίου 1996.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

R. Grass

D. A. O. Edward